

Reisverslag november 2014 – maart 2015

Na de min of meer mislukte APEKSHA-dag in 2014 heb ik mij afgevraagd hoe het nu verder moest met de pogingen intensievere contacten op te bouwen tussen de jongeren onderling en ook met mij. Eigenlijk gaat het erg goed met de APEKSHA pupillen. Ze hebben allemaal hun O/L examen gehaald en - op Disna na - bereiden zich nu voor op hun komende A/L examen. Een van de dertien – Iresha – heeft haar A/L examen in augustus 2014 al gedaan en wacht nu op de uitslag die eind december bekend zal zijn. In 2015 doen er dan zes hun A/L examen, het jaar daarop vier en de laatste twee in 2017. Daarmee beginnen zij allemaal te behoren tot een wat selecte groep van hun samenleving (slechts 20 tot 30 % van de leerlingen gaat na hun O/L examen door voor het A/L examen).

Wat ik me begin dit jaar echter realiseerde is dat zij onvoldoende voorbereid zijn op, of hebben nagedacht over de periode na hun A/L examen. Voor sommigen is dat ook nog niet zo belangrijk. Zij zullen waarschijnlijk het A/L examen met goede resultaten afronden en toegelaten worden tot de universiteit. Dan hebben ze nog een aantal jaren de tijd om zich breder te oriënteren. Maar voor de anderen – maar 10 tot 15 % wordt toegelaten tot de universiteit – ligt dat anders. Zij zullen na hun examen al een keuze moeten maken in opleiding en werk. Dat is, net als voor onze eigen kinderen, ingewikkeld genoeg. Ik merk dat deze jongeren daar nog niet op zijn voorbereid; hun ouders of andere familieleden helpen daar niet bij en ook de scholen bekommeren er zich onvoldoende om.

Een van de eerste dingen die me te doen stonden na mijn aankomst in november was om een algemene bijeenkomst te plannen en mijn ideeën dan uiteen te zetten. Dat is lastig genoeg: iedereen heeft een druk programma met school en bijlessen op verschillende dagen en tijdstippen. Maar het lukte uiteindelijk toch en op die bijeenkomst heb ik uitgelegd hoe ik mij de toekomstige aanpak en de samenwerking die daarvoor nodig is, voorstelde.

De instrumenten voor de aanpak

In de eerste plaats gaat het om een meer volwassen benadering van elkaar. Want we kunnen immers niet meer praten over kinderen: het zijn jonge volwassenen aan het worden. Om die volwassener benadering te stimuleren zullen er *gespreksgroepen* worden georganiseerd waarin bijvoorbeeld sociale vaardigheden en zelfreflectie worden 'beoefend'. Ook mijn *individuele bezoeken* bij de pupillen thuis moeten daar aan bijdragen.

Via mijn contacten in Sri Lanka ga ik vervolgens proberen *bedrijfsbezoeken* te organiseren, opdat de geïnteresseerden een beter beeld krijgen om welke werkzaamheden het op een specifieke locatie gaat, welke kennis en ervaring daarvoor

nodig is en welke opleidingsinstituten dan in aanmerking komen om te volgen. De volgende bedrijven ga ik in ieder geval tijdens mijn verblijf deze maanden benaderen:

- KPMG (<http://www.kpmg.com/lk/en/pages/default.aspx>)
- LightHouse hotel (<http://www.jetwinghotels.com/jetwinglighthouse/>)
- College of Technology (<http://www.cotgalle.lk/>)

De overweging om hulp van de Chamber of Commerce (<http://nationalchamber.lk/>) te vragen kwam tijdens mijn verblijf deze maanden ook bij me op. Ik heb dat uitgezocht en het blijkt dat, om die te benaderen, een korte notitie nodig is, waarin de opzet van APEKSHA is beschreven en vervolgens de vraag of aangesloten bedrijven geïnteresseerd zijn ons te ontvangen en of onze vraag in hun nieuwsbrief kan worden gepubliceerd. Dan is er de *seksuele voorlichting*, een heikel onderwerp in Sri Lanka. Op school wordt dat uiterst summier behandeld wanneer de kinderen een jaar of 11 – 12 zijn. Daarna wordt er met geen woord meer over gesproken. Ook in de familie zelf vrijwel niet. Met alle gevolgen van dien: ongewenste zwangerschappen, niet alleen voor, maar ook tijdens het huwelijk waardoor talloze jonge vrouwen thuiszitten met hun kind(eren) en niet aan het werk kunnen. Disna is daar een voorbeeld van. Dit onderwerp stond al veel langer op mijn wensenlijstje en toen Mirjam Zwolsman aanbood om naar Sri Lanka te komen voor een week en mij gedurende die tijd daarbij te assisteren kon het plan uitgevoerd worden.

Ook de APEKSHA- dag is een belangrijk instrument. Doel van iedere APEKSHA-dag is om elkaar beter te leren kennen, maar ook om dingen gezamenlijk doen. Een vriendin van mij – Karuna – geeft kooklessen, vooral aan toeristen. Ze doet dat op een zeer innemende manier (zij staat ook genoemd in de Lonely Planet:

<http://www.lonelyplanet.com/sri-lanka/the-south/unawatuna/activities/food-drink/sonjas-health-food-restaurant>). Nu kennen onze pupillen de Srilankaanse keuken uiteraard, maar meestal de traditionele versies met weinig variatie. Karuna is in staat om – met haar ervaring en enthousiasme – een waardevolle toevoeging te zijn.

Bovendien moet er tijdens het bereiden van de maaltijden (op een vanzelfsprekende manier) worden samengewerkt. Het plan is om in februari 2015 een dag met Karuna te organiseren.

Ik had de hoop dat de pupillen al klaar zouden zijn voor de *Club APEKSHA*, een ander instrument, maar dat idee heb ik al snel moeten laten varen. Daar is het nog te vroeg voor, maar het is niet vergeten! Tenslotte zijn er de *laptops*, waardoor het hopelijk wat gemakkelijker wordt om via email in contact te blijven wanneer ik terug ben in Nederland. Via via heb ik er drie gekregen en die heb ik meegenomen.

Nabeschuiving eerste periode november-december 2014

Net voor mijn vertrek terug naar Nederland heb ik met de jongeren gezamenlijk de afgelopen periode geëvalueerd. De *discussiegroepen* waren vanaf het begin een succes. De opkomst was weliswaar niet altijd even groot, maar de gesprekken waren heel ontspannen, open en redelijk vertrouwelijk. Wat een verschil met vorig jaar! De kleinere groepen, de bekendheid met elkaar en het feit dat de jongens (nog) in een aparte groep zitten zal hebben meegespeeld, maar toch! Het lijkt een ware metamorfose.

De *zelfreflectie* heb ik op een andere manier vormgegeven. Ik probeer in individuele gesprekken iedereen (letterlijk) een spiegel voor te houden. Met vragen als: wie is die persoon daarin de spiegel, wat zijn zijn of haar goede (en slechte) eigenschappen; wie zijn zijn of haar vrienden; welke hobby's heeft die persoon en wat zijn zijn, of haar

toekomstverwachtingen? Op deze manier hoop ik er samen met hen achter te komen in welke mate men afstand van zichzelf kan nemen en in hoeverre men zichzelf denkt te kennen. Onwennig is het wel in het begin, maar daarna wordt het steeds leuker. Het gaat er mij vooral ook om ze meer zelfvertrouwen te geven. Ik heb ongeveer de helft van de pupillen op deze wijze gesproken, tijdens mijn verblijf hier begin 2015 zal ik met de andere helft zo gesprekken hebben.

Disna heeft tijdens mijn verblijf weer contact met mij gezocht. Ter herinnering: Disna is net voor haar A/L examen in 2012 getrouwd en raakte in 2013 zwanger. Haar dochtertje werd in februari 2014 geboren. Ze is niet doorgedaan met haar A/L-programma en begon te werken in een textiel fabriek. Ze wil graag met een beroepsopleiding beginnen en heeft gekozen voor een opleiding apothekersassistente van zes maanden en een cursus Engels die een jaar zal duren. Zeer lovenswaardig en het bestuur heeft dan ook besloten Disna weer in het Apeksha- project op te nemen. Wel zijn er in een aantal controlepunten voorzien, waarbij haar buurvrouw – die ik goed heb leren kennen – een belangrijke rol speelt.

Afspraken

- De drie laptops zijn verdeeld per schoolgroep. Leerlingen die samen naar een bepaalde school gaan wonen op loopafstand van elkaar. Het moet dus goed mogelijk zijn om onderling afspraken te maken over het gebruik ervan. Nu maar af wachten hoe dat in de praktijk gaat werken.
- Voor de organisatie van de bedrijfsbezoeken zijn pupillen aangewezen die gaan inventariseren wie er waarvoor geïnteresseerd zijn en welke periodes vervolgens geschikt zijn voor hen om een bezoek af te leggen.
- Voor de seksuele voorlichting kunnen tijdens mijn afwezigheid kleine groepjes (inclusief belangstellende moeders en/of zussen) geformeerd worden.
- De jongeren die volgend jaar (2015) hun A/L examen gaan doen: Chamika, Hasna, Imasha, Insaf, Shermain en Tharindu en ook Iresha die wacht op haar A/L examen uitslag, heb ik gevraagd plannen te maken voor de volgende drie situaties:
 - A – geslaagd en toegelaten voor de universiteit
 - welke faculteit?
 - wat zijn de financiële consequenties?
 - is er kans op een beurs (en wat betekent dat dan)?
 - B – geslaagd, maar geen toegang tot de universiteit
 - welke opleiding?
 - en de financiële consequenties
 - C – niet (volledig) geslaagd
 - wat dan?

Ik hoop dat ik, wanneer ik midden januari 2015 terugkom, op deze manier een beter zicht op krijg op hun ideeën over wat ze willen gaan doen in de toekomst, zodat we daar vervolgens gericht aan kunnen werken.

Tweede periode januari – maart 2015

Iresha is gezakt voor haar A/L examen. Een teleurstelling, maar de uitslag kwam voor haar blijkbaar niet helemaal onverwacht. Ze is een realistische meid en probeert het dit jaar in augustus weer.

Akila heeft haar O/L examen gedaan en is onmiddellijk daarna gaan werken. Voor mij was dat volkomen onverwacht, maar ik moet daarbij zeggen dat ik lang geen contact meer met haar heb kunnen krijgen. Op een paar simpele sms- berichtjes na hoor ik niets meer van haar. Dat is tamelijk vervelend en ik heb – in overleg met het bestuur – voorlopig haar (financiële) studieondersteuning stopgezet. Gelukkig heb ik haar aan het eind van dit verblijf weer gesproken. Bij een goed resultaat van haar O/L examen – en dat is wel de verwachting – gaat ook zij door voor haar A/L examen. En natuurlijk wordt haar ondersteuning voortgezet.

De frequentie van, en de opkomst bij *gespreksgroepen* hebben te lijden onder de drukke programma's van de jongeren. Desondanks vind ik dat het goed gaat. De gesprekken verlopen soepel, zijn zinvol en iedereen heeft de intentie om aanwezig te zijn. Ik heb op een gegeven moment besloten dat de geïnteresseerde deelnemers zelf in het vervolg het initiatief moeten nemen. Ik ben blij wel beschikbaar, maar alleen wanneer er voldoende (minimaal drie) deelnemers zijn.

De *laptops* waren tijdens mijn verblijf vorig jaar al verdeeld, maar er waren toch (de onvermijdelijke?) storingen en onduidelijkheden. De storingen zijn nu (hopelijk) verholpen en de onduidelijkheden weggenomen (mag ik aannemen), dus maar zien hoe het gaat. Wel heb ik de hoop uitgesproken dat, nu iedereen in principe toegang heeft tot internet en email, er ook door iedereen gebruik van gemaakt moet worden. Met sommigen heb ik al email- en Skype contact.

De *zelfreflectiegesprekken* zijn praktisch allemaal afgerond. Ik heb de jongeren wel gevraagd de oefening zelfstandig af en toe te herhalen. Alleen met *Akila* en *Hajara* heb ik dergelijke gesprekken nog niet gevoerd, maar zij zijn de twee jongsten van de groep en er is voor hen immers nog tijd genoeg.

De planning van de diverse activiteiten

Omdat iedereen een druk programma heeft waarin bovendien nog wijzigingen in de diverse lesprogramma's zijn doorgevoerd, was het een heel gedoe om dagdelen te vinden waarop ik de beoogde activiteiten kon plannen.

De jongeren moeten voor de *APEKSHA- dag* wegens ruimtegebrek in de kookles van *Karuna* in twee groepen worden verdeeld. Dit had overigens meteen wel als voordeel dat de andere groep dan later aan kon schuiven aan het diner en er dus twee keer een gezamenlijk diner kon zijn.

In totaal twintig personen hebben zich voor de *seksuele voorlichting* aangemeld. Een groep van die omvang kon vrij gemakkelijk in vijf groepjes (verdeeld over vier dagen) gepland worden. Soms thuis, maar meestal in een plezierig gelegen publieke ruimte met voldoende privacy. Op verzoek van *Mirjam Zwolsman* heb ik – op mijn leeftijd – bij de apotheek twintig condooms gekocht. Hilarisch.

Het *Lighthouse hotel* is zeer wel bereid de *APEKSHA* groep te ontvangen en hetzelfde geldt voor *KPMG* en het *College of Technology*. Mijn contact met de *Chamber of Commerce* heeft echter vertraging opgelopen. Daarom hebben we besloten om verdere actie nu even uit te stellen en in naar november dit jaar weer hier aandacht aan te besteden.

Ik had eventuele bedrijfsbezoeken overigens in deze periode ook niet meer in kunnen plannen.

Hoe is het gegaan?

De *APEKSHA-dag(en)* waren dit keer een groot succes. Weliswaar begon de eerste dag als gevolg van een zware regenbui ruim een uur te laat, maar alles liep na de eerste kennismaking met Karuna uiterst soepel. Tijdens het inkopen van de benodigde ingrediënten op de markt in Galle werd er meteen druk overlegd, gepraat en gelachen. De kookgroep ging vervolgens met Karuna naar haar lesruimte en ik ben met Mirjam Zwolsman naar de verzamelplaats van de 'eetgroep' gegaan. Om een uur of 5 waren beide groepen weer verenigd en de stemming zat er meteen in. Druk gepraat over en weer – in het Singhalees natuurlijk, waardoor ik er geen touw aan vast kon knopen... De kookploeg die op de tweede dag aantrad was wat rustiger, maar tijdens het eten was de sfeer weer vergelijkbaar. En beide keren zingen na de maaltijd!

Mirjam Zwolsman had de eerste APEKSHA dag al meegemaakt en dus kennis kunnen maken met haar aanstaande pupillen. De *seksuele voorlichting* leek nuttig te zijn. Vooral de jongens bleken weinig te weten. De meisjes waren meer op de hoogte, maar het idee dat je je zwangerschap kunt plannen – en hoe – bleek volstrekt nieuw. De gesprekken als zodanig liepen gemakkelijk en plezierig, de ene keer wat levendiger dan de andere keer.

De zeven A/L kandidaten wilden graag eerst de bedrijfsbezoeken doen (begrijpelijk), voordat ze hun 'drie situaties –plannen' (A, B en C) afmaken. Ik heb er al wel bij iedereen op aangedrongen om, ook nadat ik weer ben vertrokken, op dit belangrijke punt van de toekomstplannen goed met elkaar samen te werken. 'Informeel elkaar over je kennis en ervaringen, overleg met elkaar, doe vooral niet alles alleen', heb ik tegen hen gezegd. Ik zal het resultaat moeten afwachten als ik weer in Nederland ben, maar gelukkig is er nu e-mail en hopelijk Skype om de ontwikkelingen te kunnen volgen.

Omdat het bezoek aan het Lighthouse hotel een week was verschoven kwam ik met de planning van de andere bedrijfsbezoeken wat in de problemen, maar uiteindelijk is het allemaal toch redelijk gelukt.

Het *Lighthouse hotel* kent een intern, acht maanden durend trainingsprogramma voor jonge schoolverlaters: op het gebied van receptie, bediening, keuken en huishoudelijke dienst. Men is bijzonder geïnteresseerd in de APEKSHA jongeren, omdat zij op grond van mijn informatie, al blij hebben gegeven van intelligentie en doorzettingsvermogen. Een jonge vrouw die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het trainingsprogramma, hield een uitgebreid verhaal voor de jongeren. Dat werd gevolgd door een rondleiding in het hotel. Voor de APEKSHA jongeren een totaal andere wereld; nog nooit hadden zij zoveel luxe bij elkaar gezien. Men had al vooruitgezien en er waren dan ook twee trainees aanwezig. Die werden overstelpt met vragen en opmerkingen.

KPMG kwam de laatste dag van mijn verblijf naar mijn hotel. Daar zou het bedrijf niet alleen een presentatie geven, maar ook een beschrijving van de uitvoerende taken, het benodigde opleidingsniveau en welke instituten deze opleidingen verzorgen. Omdat het ook een beetje mijn afscheidsfeestje was, was de belangstelling erg groot. Dat was wel enigszins verrassend voor de mensen van KPMG, maar die schakelden vrij gemakkelijk om. Niet alleen de beroepsmatige kwaliteiten bij een sollicitatie kwamen aan de orde, maar ook de manier waarop je je presenteert.

Het bezoek aan het *College of Technology* is gepland na mijn vertrek.

Nawoord

Gewoonlijk probeer ik mijn reisverslagen beschrijvend en redelijk objectief te doen zijn. De schrijnende voorvallen die ik regelmatig meemaak worden meestal voldoende gecompenseerd door de vrolijke en optimistische gebeurtenissen tijdens mijn verblijf. Dat geeft een evenwicht, denk ik.

Dit keer wil ik daar bij uitzondering toch een keer van afwijken. Vaak wordt mij vlak voor mijn vertrek (b.v. sms- berichtjes) een goede thuisreis toegewenst. Zo ook dit keer, waarbij een berichtje van een van de meisjes opviel. Dit bericht werd om ca. 12.00 's nachts verstuurd, met de opmerking dat zij "het een beetje druk had". Nu ken ik haar situatie en ik belde haar terug (Shermain is vanaf haar 17de verantwoordelijk voor haar bedlegerige moeder en het huishouden. Haar broers en zussen laten zich sporadisch zien. In het telefoongesprek vertelde zij dat haar moeder op dat moment hartproblemen had. Een deel van de email die ik haar de volgende dag stuurde, schetst denk ik goed wat er dan in je omgaat.

"My dear Shermain, during our last phone call I could "hear" your silent crying, I could "see" the dry tears in your eyes. I'm terribly sorry about the situation you were in last night. And about the totally different situation we're experiencing. You with the responsibility for your mother, unknowingly about future developments. Me going home to family and friends".

De tegenstellingen zijn enorm. Sociaal en financieel, maar ook op allerlei andere terreinen. Daar ben ik mij ieder moment van bewust. Toch ga ik iedere keer weer met veel plezier naar Sri Lanka, zeker als het zich zo met de jongeren blijft ontwikkelen als deze winter. Dit motiveert mij enorm. Ik realiseer mij ook dat ik dit kan doen dankzij jullie regelmatige financiële bijdragen voor de jongeren. Waarvoor mijn oprechte dank!

HB maart 2015